

LBRIS

We know
books

IONEL TEODOREANU

ÎN CASA
BUNICILOR

REGIS

În casa bunicilor.....	3
Bunicul a fost, bunica este.....	4
Vizita.....	6
Nasul bunicei și păcatele nepoților.....	9
Și iată că... ..	11
Și s-a tot dus.....	12
La castel în poartă oare cine bate?.....	13
Și l-a pus bunica la treabă.....	17
Ce e cu nepotul?.....	20
Bunicii au nepot cu firman de la motan.....	21
Ce a spus bunica.....	25
Ce a spus bunicul.....	27
Cornetul cu rășină.....	29
Măriuca.....	30
Motanul bunicului.....	31
Ceașca roșie.....	35
Popa Pădure.....	36
Duminica.....	37
Nănoaia.....	41
Pasiența bunicului.....	44
Spițeria bunicei.....	45
O vorbă de-a bunicei.....	47
O filă veche.....	48
Musca.....	50
Hruba.....	51
Lecția de istorie.....	53
Desagul călătorului.....	55
Dialog.....	56
CURCUBEUL DIN SIPET	
Casa celor trei.....	59
Povestea cu moșul.....	64
Blanșa, Gheorghe și Anica.....	71
Miracolul mielului.....	76
Numai de n-ar ploua.....	84
Furtuna.....	88
Reine-Claude.....	92
Călărețul domniței.....	98
Frunze.....	105

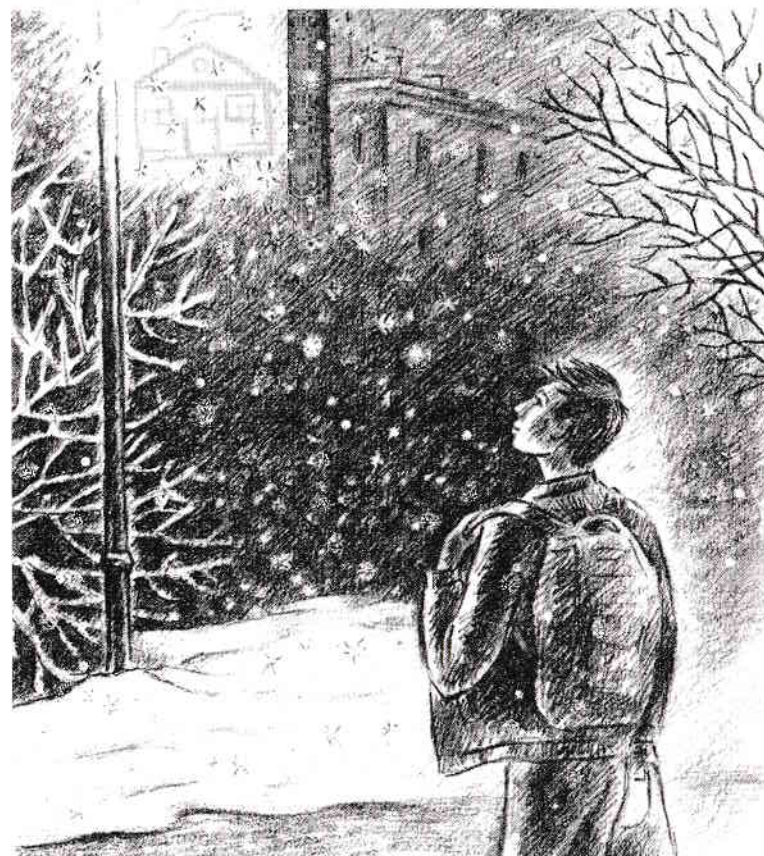
ÎN CASA BUNICILOR

Ninge naiv.

Poate că pe o fereastră aburită, un deget mic a desenat o căsuță cu o ușă, două ferestre și hodgeagul din care iese codița unui cârlionț de fum. Satul fulgilor e numai în ochii copiilor.

Geamul e o filă veche din cartea îngerilor.

Așa începe iarna; într-o dimineață albă, cu copaci moșnegi și alți copii.

BUNICUL A FOST, BUNICA ESTE

Eteribilă casa bunicilor! Uf! de câte ori trebuie să se ducă la bunici cu părinții, copiii se uită chiorâș unul la altul, strâmbă din buze, dau din cap și sunt ca zmeiele descălecate de pe vânturi și arestate în dulap, cu cozile înfășurate, sfoara depănată și zbârnâitoarea mută.

Măinile trebuie să fie curate și dulci la pipăit și unghiile tăiate, părul pieptănat, dar nu cu mâinile, hainele periate, ghetetele lustruite.

– Să nu vorbiți tare și neîntrebați, să nu râdeți prostește, să nu puneți mâna pe lucruri, să nu v-atingeți de pisici, să nu faceți obrăznicii...

– Atunci ce să facem?

– Să fiți cumiți.

Să nu, să nu, să nu. Asta-i casa bunicilor: zidurile între care nepoții n-au voie să fie copii. E mai rău decât la biserică. Acolo măcar e lume multă, mare și cam surdă, iar copiii – printre babe și mosnegi – sunt ca în pădurea veche: își fac semne și rād pe furiș și înfundate. Dar bunicii sunt doi, fiecare în câte un fotoliu; părinții doi, fiecare pe un scaun; iar copiii, prizonieri între ochelarii bunicilor și ochii părinților.

Bunicul a fost procuror general, adică generalul procurorilor.

Tata spune:

– Nimeni nu crâcnea în fața tatei.

– Stăteau toți smirnă?

– Toți.

– Chiar și mata?

– Chiar și eu.

Teribil.

– Și bunica? urmează logic glasul inocent.

Tata vrea să se încrunte, dar zâmbește cu ochii mici.

– Mama? se întrebă el. Strașnică femeie!

Râde și nu mai spune nimic.

Așa e tata: când nu vrea să spuie ceva, îi vine să rādă. Cu

mama râde des. Mama se supără, și tata parcă e copilul mamei, ca și ceilalți.

Bunicul a fost și primar și decanul avocaților, bunicul a fost decorat de regele Carol: decorațiile le ține bunica în șifonieră, și portretul bunicului, din salon, pe tot pieptul fracului.

– Tată, bunicul e ca o poveste.

– De ce?

– Fiindcă începe cu „a fost“.

Tata zâmbește. Asta nu înseamnă întotdeauna că e vesel. Dar nici nu se supără.

Acum bunicul e alb și zâmbește. Chiar și primăvara el e tot ca un copăcel nins. Are ceas de aur cu muzicuță, ochelari cu rame de aur – și stă. Stă acasă toată ziua. E foarte bine să fii bunic.

Bunica a fost și ea tânără, adică a fost mireasă când bunicul nu era bunic, când tata nu era tată, și când copiii tatei nu erau deloc. Numai gândindu-se la tinerețea ei, mintea copiilor se încetoșează de ațe de păianjeni mai colbăite decât cele din pod de pe cărțile cu litere chirilice.

Când o fi fost tânără și bunica?

Atât de încâlcită-i socoteala tinereții ei, încât nepoții se gândesc la tinerețea bunicei ca la altceva, cum e de pildă portretul doamnei frumoase din salon, de lângă portretul cu decorații al bunicului, dar simt câtă vechime e în fosta mireasă a bunicului.

Teribil!

Lumea spune bunicei „coana Elencu“ și bunicului „cuconu Alecu“. Iar bunicii între ei își spun Alecu și Elencu, și nu-și vorbesc cu „tu“ ca tata și cu mama, ci cu „mata“, ca și cum ar fi în vizită unul la altul.

Nepoților le vine să rādă.

Dar:

– Să nu...

Pornesc spre casa bunicilor în trăsura comandată de tata. Se cunoaște! Un muscal numai de catifea, ca un mitropolit cu șapcă, obraji de duduie, bici galben ca de aur, roți cu ochelari de cauciuc, perne moi, covoraș la picioare și cai negri cu coamă și cozi lungi de fată care s-a lăut. Dar sunt armăsari, fiindcă numai armăsarii pot fugi cu atâta strășnicie năzdrăvană. Unul dintre copii ar vrea să vadă luceferii de foc, care s-aprind în mers pe pieptul armăsarilor. Dar copiii stau pe scaune, cu spatele la muscal, nas în nas cu ochii mamei.

Mama e nervoasă. Pe genunchi are o cutie cu bomboane legată cu șnur de aur. Cu toate că sunt în mânuși, degetele mamei fac game pe capacul cutiei. Copiii știu ce înseamnă când mama face game fără pian. Deci stau cuminți.

Tata fumează și salută în dreapta și în stânga. Toată lumea îl cunoaște pe tata.

Au ajuns în „Beilic“. Dar trăsura nu intră în ogradă. Stă smerită la poartă, ca la mănăstire. Mama în frunte, cu foșnetul rochiiei, umbreluța și cutia de bomboane; tata după mama, cu scârțâitul ghetelor, uitându-se la copaci; copiii în urmă, unul după altul, târșindu-și pașii, cu capetele mereu întoarse după armăsarii de la poartă.

Dintâi intră cutia cu bomboane cu mâinile mamei, apoi mama cu sărutările. Tata aruncă țigara, își șterge buzele cu batista care miroase frumos a apă de colonie, se descoperă și intră sărutând pe rând mâna bunicilor. Bunicii îl sărută pe frunte. Tata nu mai e tata: e copilul bunicilor.

Copiii, și mai mici, rămași parcă fără tată, așteaptă pe treptele antretului să le vie rândul la bunici. Treptele sunt de piatră vopsită albastru deschis. Antretul e de lemn gălbui cu ferestre.

Mâna bunicei e plină de inele cu pietre colorate și oușoare de mărgăritar. Miroase ca turtele de Crăciun, a migdale și apă de flori.

– Sărută, nepricopsitul, ca lumea. Așa se sărută?

Nepotul sărută din nou – apăsător și cu „țoc“ – mâna care parcă are un ochi în palmă ca bolta bisericii. Mâna bunicei, chiar când o săruți, o simți urzicându-ți urechea.

Mâna bunicului bate-n gălbui și miroasă a frunză uscată de nuc.

Copiii ar vrea să fie în casa bunicilor ca la pomul de Crăciun. Dar e altfel.

În casa bunicilor totul e cuminte – ca în somn – și nu se mișcă din loc, începând cu nepoții așezați la rând pe trei scaune prea înalte pentru ei.

Stau. Stau. Stau. Le vine să se strâmbă ca la fotograf. Dar: „Să nu...“

Tac. Tac. Tac. Le vine câte-un „oac“ de broască, câte-un „ham“ de câine, câte-un „bâz“ de muscă-bâzălău, câte-un „muu“ de vacă, dar: „Să nu...“

Și nu fac nimic, nimic, nimic.

Degeră de urât.

Unul cascade sincer: „Uăăă!“

– Caști o gură cât o șură! spune bunica. Are să-ți intre muștele. Ia să văd: te speli bine pe dinți?

– De ce nu-ți acoperi gura când îți vine să căști? intervine mama, trimitându-i o privire mai împungătoare decât acul de pălărie.

Ceilalți nu mai cascade, deși simt câte-o gură de peșteră cu bala-uri în fălcile încleștate.

În schimb cel mai mic strănută.

– Moașa-n pod, spune bunica. Da' unde ți-i batista?

N-are.

– Nu ți-am spus, începe mama.

I-a spus, dar n-are.

– Iaca, ți-o dau pe-a mea, spune bunicul. Suflă bine.

Mama nu admite batiste străine în mâna copiilor. Dar asta se va vedea acasă, la înapoiere, după ce trăsura cu doi armăsari îl va duce pe tata la club.

Bunica a făcut cafeaua, a umplut filigenele cu semilună, le

întinde pe rând, începând cu bunicul, varșă ca din greșală puțină cafea în farfurioara tatei, și spune, privindu-l pe sub ochelari:

– Ai să iei parale.

– Dea Domnul. Poate se sparge ghinionul!

– Tot nu te-ai lăsat? îl cercetează bunica, cu glasul gros și sprâncenele îmbinate.

Tata râde, mama oftează, bunica dă din cap a pagubă și bea cafeaua răcorită în farfurioară, făcând „sfr” cu buzele, ca o vrabie când zboară de jos pe creangă.

– Da' ăstora ce să le dau? o întreabă pe mama, ștergându-și cu batista mustățile de cafea.

– Nu-i mai răsfața, mamaie. Lasă că au de ajuns acasă.

Nepoții își încrucișează privirile asupra cutiei cu bomboane.

Deși bunica are ochi și-n palmă – pentru nepoți –, nu vede. Strânge cutia cu bomboane proaspete în dulap, și le dă din cutia cu bomboane vechi.

– Voi aveți dinți de lup, găgălicilor, nu ca mine, femeie bătrână.

După cafea, tata se duce în odaia de alături. Nasul bunicei parcă se ascute adulecând urma tatei.

Trece câțva timp cu miros de fum de tutun, și tata se întoarce ștergându-și mustățile cu batista parfumată. Bunica îl privește, își duce și ea batista la nas, ia de pe o poliță cornetul de coajă de brad cu rășină, pune un cărbune din sobă, și suflând și tot suflând se duce cu fumul albastru în cele patru colțuri ale odăii, cum ai face semnul crucii într-un loc spurcat de Necuratul.

Copiii sunt mândri că tatăl lor a cutezat să fumeze în casa bunicilor.

– Tată, de când fumezi mata? îl cercetează ei în taină.

Tata se uită la mama cu coada ochiului, zâmbește ca și cum ar vrea să tacă, dar răspunde totuși:

– Parcă de când m-am căsătorit. Nu?

– Da, confirmă mama, ridicând din umeri.

– Cum credeți voi, continuă tata mult mai convins, că aș fi îndrăznit să fumez în casa părinților mei? Nici acuma...

E teribilă casa bunicilor!

NASUL BUNICEI ȘI PĂCATELE NEPOȚILOR

Nepoții au crescut și cresc „văzând cu ochii”, spune mama, care trebuie să cumpere din ce în ce mai mulți metri de stofă pentru uniformele lor. Ghinionul tatei tot nu s-a spart, cu toate că în fiecare zi, după ce tata-și bea cafeaua neagră, fața de masă are pete de noroc...

Părinții nu mai sunt atât de tineri: au băieți mari, care le scot peri albi.

Dar bunicii au rămas aceiași. Numai că nasul bunicei s-a ascuțit și mai tare și parcă are lucirea unui acușor la pândă, drept în vârful.

Bunica e neam de grec. Nepoții au aflat din Eminescu despre „grecotei cu nas subțire”, în schimb, nasurile nepoților se îngroașă patriotic.

Când vin copiii în vizită – tot cu părinții –, bunica, după ce le spune nepricopsiților să nu-și ia nasul la purtare, și să-i sărute mâna cum trebuie, îi iscodește pe rând cu nasul ei subțire, aflând se vede toate miroznela păcatului, căci se uită crâncen la ei, îmbinându-și cu afurisenie sprâncenele stufoase.

Nepoții sunt într-adevăr plini de păcate. Când se uită la ei, din fundul pământului, Scaraoțchi își linge buzele, și trei fire din coadă i se zburlesc, cu număr.

Cel mic, care are păr de aur creț și graseiază râzând cu toată fața – ca și cum l-ar bate soarele în ochi –, e bătaș, trage cu pușca în ciorile de pe crucea bisericii Sfântul Ion-Gură-de-Aur, dă cu praștia nu numai în vrăbii și în gutuile Nănoaiei – care suferă de ficat –, dar și-n ferestrele oamenilor răi, cum ar fi popa Țuchi și dascălul Ghiță-Sughită, și merge cu bicicleta – fără număr, ca și uniformă –, cu mâinile la spate, printre tramvaie și trăsuri, scoțând limba și făcând schime necuviincioase birjarilor, sergenților și oamenilor serioși.

Cel mijlociu, cu păr buclat de culoarea castanelor sălbatice, și obraji de măicuță, fură țigări din biroul tatei, întârzie dimineața

la școală, are note proaste la matematică, științe naturale, chimie, germană și religie, e îngândurat ca o salcie ninsă, tăcut ca o oglindă din pod, și nu face nimic; nici la școală, nici acasă. Când era mic, visa și când era treaz; acum doarme și când nu doarme. Nuferi cresc, sau broaște, în apele somnului lui? Mai ales el nu știe. Se simte ca un fum care se încolățește-n semn de întrebare, înainte de-a se destrăma.

Cât despre cel mare, să afumi cu tămâie și să stropești cu agheasmă înaintea și pe urma lui. Trebuie dat la școala militară. Altfel nu mai merge. Joacă barbut în banca repetenților din fundul clasei, fumează cu țigaretă de cireș – tabacherea i-a confiscat-o domnul pedagog Jenică Bantaș –, s-a fotografiat picior peste picior cu cărare la mijloc și monoclu cu șnur, vinde cărțile școlare înainte de Crăciun, poartă pantaloni cloche, primește bilete parfumate, fredonează șansonete, face epigrame, are ticuri – închide ochii, scoate limba și mișcă din urechi –, a fost surprins de profesorul de gimnastică uitându-se tocmai de sus, cățarat pe prăjină, cu binoclul mamei în etacul domnului director..

Directorul l-a convocat pe tata la școală și i-ar fi spus:

– Nu mai merge. E un rău. Rușinea unei școli model...

Se vede că i-a mai spus ceva, fiindcă tata, după ce-a reproduș solemn vorbele directorului, a zâmbit cu fața în șervet, și n-a mai spus nimic.

– Nu mai merge. Te dau la școala militară, a hotărât mama.

Dar a rămas tot la liceu.

Răi copii!

– Știe mama – și pune la inimă –, știe tata – și tace –, știu profesorii, pedagogii, sergenții, comisarii, popa Țuchi, dascălul Ghiță-Sughiță, Nănoaia și toate babele de la ferestrele orașului.

Huiește târgul.

Bieții părinți!

Dar bunicii? Să știe bunicii!

Ar fi teribil!

ȘI IATĂ CĂ...

Într-o zi vine cu temperatură cel mai mic. Și după el – sau de la el – și cel mai mare. Doctor, termometru, rețete, pază, grijă.

Al treilea, cel mijlociu, teafăr ca prin minune – parcă i-a fost iene să se-mbolnăvească – va fi expediat de mama la bunici.

Se pregătește de plecare cu inima mai grea decât picioarele de iarnă, cu ghetete și șoșoni. Un geamantan ticsit: ciorapi cârpiți, rufelee vămuite de ochii mamei, săpun de glicerină, periută de dinți nouă, două pijamale și trei mandarine. În geantă: cărțile, caietele și o cutie de bomboane trimisă de părinți bunicii. Iar în buzunar, două pachete de țigări, furate de la tata.

Sania trage la scară. Viscolește. Blașa se gudură, din coadă.

E foarte solemn. Inima fotografiază tot.

Prin ușa întredeschisă, lumina din casă – de-acasă – e caldă și bună ca un samovar aprins alături de cozonaci. Gheorghe aduce cu tărăboanța lemne pentru foc.

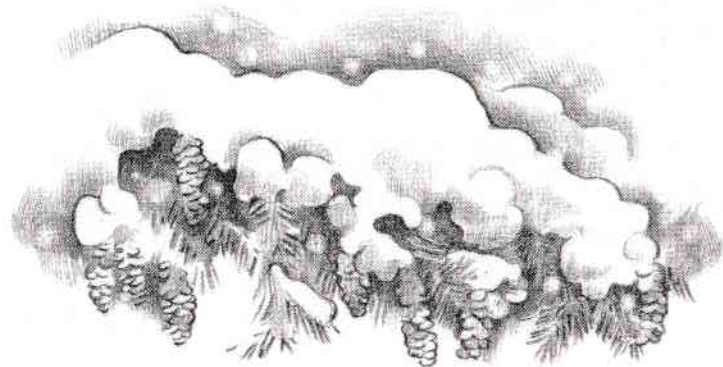
Călătorul oftează. Rău e să fii sănătos.

Ninge din toate părțile cu spume de fum.

Cling-cling-cling.

– Și să nu superi pe bunici, răsună din urmă glasul mamei, suprem ca și crucea bisericii Sfântul Ion-Gură-de-Aur.

Până și clopoței spun: să nu, să nu, să nu, cling-cling-cling.

Hii, căluț, hii, un greier necăjit e și mai greu decât un car cu fân. Noapte mare de iarnă. Casele nu se mai cunosc, străzile nu se mai văd. Ferestrele aprinse sunt de aur ca pâinea scoasă din cuptor. Fulgii se uită unii la alții, cli-pind, până când ameteșc în scrânciobul viforniței.

Surghiunitul aprinde o țigară, cu mare greu, dar o aprinde. N-a fumat niciodată pe stradă. Fulgii vor să-i stingă țigara, îi gonește ca pe țânțari, suflându-le fum. Se lungește în sanie ca un boier mare, răsturnându-și ceafa pe spetează. Nu-i mai pasă de nimic. I-atât de pesimist c-a devenit eroic.

Cling-cling-cling.

Dar a uitat că merge la bunici. Dumnezeu! Se leapădă de țigară. Prea târziu. Sania s-a oprit la poarta ogrăzii în care trăsuri nu intră.

Și nasul buniceii...

Se zburlește ninsoarea ca o pisică rea.

– Birjar, am uitat ceva acasă. Ce ne facem?

Birjarul, un scapet bătrân, întoarce fața de smalț spart de crețuri zâmbitoare și răspunde pe rusește:

– *Nazat, izvoșcic.*

Cling-cling-cling. Sania duce o gură căscată cât o șură – ar intra în ea nu numai muștele, dar și ciorile – să treacă prin ea tot gerul și ninsoarea iernii, numai să nu afle nasul buniceii...

Merg, merg, merg.

– Stai, birjar.

– Ce-i, coconaș?

– Mi-am adus aminte. N-am uitat nimic acasă. *Pohod na Sibir, izvoșcic.*

LA CASTEL ÎN POARTĂ OARE CINE BATE?

– **E**u sunt, bunicule, eu... Soneria parcă s-a dus hăt departe, ca o vorbă trecută din gură în gură, din strajă în strajă, până să ajungă tocmai în fundul cetății.

Apoi a nins mult și bine asupra nepotului cu geamantanul, cu geanta și cu inima, învechindu-i așteptarea, moșnegindu-l.

Nu-i târziu – acasă nici nu s-ar fi pus la masă –, dar parcă-i miezul nopții. Țipenie de om. În brazi, ciorile vorbesc răgușit într-un fel de țigănească, făcându-și semne negre. Căinii nu mai latră. Ninsoarea fâlfâie și tremură. Vântul și-ascute glasurile când de lup și când de cucuvaie.

Mută, întunecată, ninsă și oblonită, casa bunicilor e zmeiască.

Dacă n-ar ști că înlăuntru sunt bunicii, surghiunitul ar lăsa geamantanul la ușă și ar fugi fără să mai privească în urmă. Dar fiindcă știe că-s bunicii, stă, și-i pare rău că știe.

Obloanele ușii se crapă pocnind și scârțâind ca un dulap care de ani și ani nu a mai fost deschis. Cu scufă albă de pichet, apare capul bunicului.

– Da, bunicule, eu sunt.

Intră.

– Bagă de seamă să nu te tragă, răsună de dincolo glasul buniceii.

Nepotul începe, glăsuind zgribulit și ponosit ca greierul în casa furniciei. Bunicul îl ascultă alb, dă din cap, ridică din sprâncene, oftează și iar dă din cap.

Miroasă a sobă caldă și a fum albastru de rășină. Vine și motanul, alintându-se până-n vârful cozii, de picioarele bunicului.

Bunicul oblenește ușa. Peste cămeșa de noapte are halat lung de pichet cu picățele roșii. Așa aveau și nepoții când erau mici. Halatul a intrat la spălat și i-a rămas prea strâmt la umeri. Fața bunicului e mult mai turtită și boțită decât ziua. Bunicul e ca o băbuță cu mustață albă.